

УДК 376

О.В. Каргелян, магістрантка
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
м. Ізмаїл, Україна

ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Ключову роль у формуванні та розвитку унікального потенціалу кожного індивідуума відіграє освітня система як невід'ємна частина забезпечення можливості процвітання суспільства. Однак, як показує практика, підвищення якості освіти часто призводить до маргіналізації деякої категорії дітей, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами, що, безумовно, суперечить прийнятним більшістю країн міжнародним і національним цілям розвитку освітніх систем.

Все більша увага державної соціальної політики в Україні приділяється реалізації інклюзивної освіти.

Конвенція ООН про права інвалідів від 13.12.2006 визначає людей з інвалідністю як осіб зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, які при взаємодії з різними бар'єрами можуть заважати їх повній і ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

Тим самим Конвенція акцентує увагу на баченні інвалідності як результату взаємодії дітей з ООП й оточуючих бар'єрів, і, як наслідок, підкреслює необхідність усунення цих бар'єрів. Особливе місце у подоланні дискримінації дітей з ООП відводиться інклюзивній освіті. Положення Конвенції зобов'язують країну, яка ратифікувала даний документ, вживати всіх належних заходів (у тому числі законодавчі) для надання можливості дітям з ООП навчатися в системі загальної освіти.

Таким чином, в нашій країні кожній дитині не залежно від національності, віросповідання, стану психічного або фізичного здоров'я державою гарантовано право на отримання безкоштовної загальної освіти. За історично невеликий відрізок часу в Україні стався перехід від закритої медичної моделі навчання осіб з інвалідністю до більш відкритим моделям, серед яких найбільшого поширення набули інтегрований підхід до навчання або інклюзивну освіту.

Інклюзія розглядається переважно як навчання дітей з ООП в загальноосвітніх школах разом з їхніми однолітками. Принцип інклюзивної освіти полягає в тому, що адміністрація і педагоги освітніх установ приймають дітей з особливими освітніми потребами незалежно від їх соціального стану, фізичного, емоційного та інтелектуального розвитку і організують їм умови на основі психолого-педагогічних прийомів, орієнтованих на потреби цих дітей.

Перед керівниками, педагогами освітнього закладу ставляться нові завдання щодо вдосконалення методики своєї роботи з дітьми з ООП, використання спеціальних освітніх програм і методів навчання і виховання.

В даний час в Україні дані офіційної статистики свідчать про прогресуюче погіршення здоров'я у дітей. Велика кількість дітей мають постійні або тимчасові порушення в психічному або фізичному розвитку і потребує спеціально пристосованих умов життя, в тому числі і освіти. Це свідчить про масштабність даної проблеми.

Це свідчить про масштабність проблеми і визначає необхідність надання даної категорії дітей як освітніх, так і соціальних послуг, що дозволяють реалізовувати особливі освітні потреби.

Існують такі освітні установи, які займаються навчанням і вихованням дітей з особливими освітніми потребами в умовах інтернату, проте практика показує, що в підсумку навколишнє життя, освітнє середовище виділяють і усувають таких дітей. Отриманню якісної освіти поза інтернатним (закритим) закладом такими дітьми перешкоджають не тільки множинні структурні обмеження, а й соціальна нерівність, ексклюзія і сегрегація.

Сучасні вітчизняні та зарубіжні дослідники відзначають проблему соціальної виключеності та поділу вразливих категорій дітей. Так, Д.В. Зайцев, стверджує, що традиція сегрегації дітей на основі рівня психофізичного розвитку виступає потужним фактором подальшого поглиблення диференціації та нерівності, суперечить цінностям цивілізованого суспільства, порушуючи права людини [1, с. 126]. Автор говорить про те, що будь-яка освітня система «виштовхує» дітей, так як вона не готова до задоволення їх індивідуальних потреб.

Є.І. Холостова і Н.Д. Дементьєва вказують, що «в теоретико-методологічному сенсі кожна особа має ті чи інші відхилення від середньостатистичної норми, і за рахунок цього саме і є самостійною, відмінною від інших особистістю... кожен індивід має ті чи інші особливі потреби, до яких суспільство повинно пристосовувати свої зовнішні умови... все соціальне життя організовується як безперервний процес компромісів в організації функціонування між особистістю і соціумом, індивідом, групою і суспільством. При цьому повага прав особистості передбачає водночас визнання прав спільності» [2, с. 41].

М. М. Малофєєв робить акцент на тому, що введення в людську спільноту дітей з відхиленнями в розвитку є основним завданням і закономірним етапом всієї системи спеціальної (корекційної) допомоги [4]. Вчений пояснює необхідність такого підходу до освіти неординарних дітей соціальним замовленням досягти певного рівня економічного, культурного, правового розвитку суспільства і держави. На думку автора, «етап цей пов'язаний з переосмисленням суспільством і державою свого ставлення до дітей з ООП, не тільки з визнанням рівності їх прав, а й усвідомленням суспільством свого обов'язку забезпечити таким людям рівні з усіма іншими можливості в різних сферах життя, включаючи освіту» [4, с. 65].

Така ж позиція підтверджена і в нормативно-правових документах, як в Україні, так і за кордоном. Так, держави-учасники Конвенції про права інвалідів «визнають право інвалідів на освіту» і при реалізації цього права забезпечують інвалідам «нарівні з іншими доступ до інклюзивної, якісної та безкоштовної початкової та середньої освіти в місцях свого проживання» [5, с. 5].

В нормативно-правових документах, вказані заходи, спрямовані на державну підтримку дітей з ООП, такі як:

- забезпечення рівного доступу дітей з ООП до якісної освіти всіх рівнів, гарантованої реалізації їх права на інклюзивну освіту за місцем проживання, а також дотримання права батьків на вибір освітнього закладу та форми навчання для дитини;

- нормативно-правове регулювання порядку фінансування витрат, необхідних для адресної підтримки інклюзивного навчання та соціального забезпечення дітей з ООП;

- впровадження ефективного механізму боротьби з дискримінацією у сфері освіти дітей з ООП у разі порушення їх права на інклюзивну освіту [1].

Таким чином, державна політика щодо дітей з ООП, закріплена в нормативно-правових документах, ставить перед професійним педагогічним співтовариством завдання зміни звичних, що склалися десяти років уявлень про форми і зміст навчання даної категорії дітей.

Література:

1. Зайцев Д.В. Інтегрована освіта дітей з обмеженими можливостями. Соціологічні дослідження. 2014. № 7. С. 127-131.
2. Інклюзивна освіта як перший етап шляху до суспільства. Психологічна наука і освіта. 2011. № 1. С. 51-58.
3. Іттерстад Г. Інклюзія – що означає це поняття і з якими проблемами стикається Норвезька школа, втілюючи її в життя?. Психологічна наука і освіта. 2011. № 3. С. 41-49.
4. Малофеев Н. Н. Інтегроване навчання: завдання, проблеми та перспективи. Особлива дитина: дослідження і 228 досвід допомоги. Львів, 2010. Вип. 3: Проблеми інтеграції та соціалізація. С. 65-73
5. Назарова Н. М. До проблеми розробки теоретичних і методологічних основ освітньої інтеграції. Психологічна наука і освіта. 2016. № 3. С. 5-11.

УДК 159.923.2

О. М. Кікінежді, доктор психологічних наук, професор
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Г.Є. Грушко, директор, О. В. Сампара, методист, магістр
ДПТНЗ «Тернопільське вище професійне училище
сфери послуг та туризму»
м. Тернопіль, Україна

СТУДІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЯ В ОРГАНІЗАЦІ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВИТИ

Питання формування професійної конкурентоспроможності майбутніх фахівців в контексті глобальних викликів сучасності є гостро затребуваним суспільним запитом, пов'язаним із сучасним ринком праці, підвищенням якості надання освітніх послуг згідно міжнародних та європейських стандартів життя. Продуктом освітньої діяльності є компетентна особистість в обраній професії, яка володіє знаннями, вміннями та навичками у певній сфері діяльності, чия якість робочої сили є релевантною потребам ринку праці та вимогам роботодавців.

Рівень та якість професійної освіти є суттєвим чинником впливу на конкурентоспроможність молоді, оскільки обсяг набутих у закладі освіти теоретичних знань є показником рівня освіти, а здатність використовувати на практиці цей обсяг набутих теоретичних знань – якості освіти. Тому